

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 นี้ ประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอได้แก่ สรุปการวิจัย ผลการวิจัยและการอภิปราย ข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้จะได้นำเสนอไปตามลำดับ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานีที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ต่างกัน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานีที่มีจิตลักษณะต่างกัน

1.1.3 เพื่อศึกษาความสามารถในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีด้วยกลุ่มตัวแปร สถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ

1.2 สมมุติฐานของการวิจัย

1.2.1 เด็กและเยาวชนผู้อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ดีมากกว่ามีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ด้อยกว่า

1.2.2 เด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงกว่ามีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำกว่า

1.2.3 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะร่วมกันสามารถทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดี ได้ดีกว่า กลุ่มตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง โดยตั้งค่าความต่างไว้ที่ 5 %

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2548 จำนวน 1,200 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 300 คน

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้

1) ตัวแปรอิสระ คือ

(1) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม

ก. การสนับสนุนทางสังคม

ข. ตัวแบบที่กระทำดี

(2) กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ

ก. เหตุผลเชิงจริยธรรม

ข. การมุ่งอนาคตควบคุมตน

ค. ความเชื่ออำนาจในตน

(3) ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

เจตคติที่ดีต่อการกระทำดี

2) ตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจที่จะกระทำดี

1.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือวัดตัวแปรเป็นแบบสอบถามและแบบวัด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 3 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

ตอนที่ 4 แบบวัดตัวแบบที่กระทำดี

ตอนที่ 5 แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน

ตอนที่ 6 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 7 แบบวัดเจตคติที่ดีต่อการกระทำดี

ตอนที่ 8 แบบวัดความตั้งใจที่จะกระทำดี

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ประกอบด้วย

1) สถิติเชิงบรรยาย คือ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัย (Range) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2) สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน คือ

(1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (Three – way analysis of variance) ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2

(2) ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานที่ 3

(3) สถิติขั้นรองในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

2. ผลการวิจัยและการอภิปราย

2.1 ผลการวิจัย

2.1.1 ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ต่างกัน พบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือ 1) เด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์สูง 2) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงโดยทั่วไป ที่เด่นชัดคือ กลุ่มการศึกษาต่ำ กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ 3) เด็กและเยาวชนที่มีตัวแบบที่กระทำดีมากโดยทั่วไป ที่เด่นชัดคือ กลุ่มการศึกษาสูง กลุ่มที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน กลุ่มที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม 4) เด็กและเยาวชนที่มีเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีมากโดยทั่วไป 5) เด็กและเยาวชนที่มีตัวแบบที่กระทำดีมากและได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง ในกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ กลุ่มบิดามารดาแยกกันอยู่และ กลุ่มที่บิดามารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่ามีตัวแบบที่กระทำดีน้อย 6) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง และมีตัวแบบที่กระทำดีมาก ในกลุ่มที่บิดามารดาแยกกันอยู่และ กลุ่มบิดามารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำและมีตัวแบบที่กระทำดีน้อย

ซึ่งผลดังกล่าวเมื่อตรวจสอบกับสมมติฐานที่ 1 ที่กล่าวว่า “ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ดีมากกว่า มีความตั้งใจที่จะกระทำดี

สูงกว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ด้อยกว่า” สมมติฐานของการวิจัยได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วน กล่าวคือ พบความสัมพันธ์ของความตั้งใจที่จะกระทำดี กับปัจจัยสถานการณ์และจิตตามสถานการณ์ ครั้งละ 1 ตัวแปร และความสัมพันธ์ของความตั้งใจที่จะกระทำดีกับปัจจัยสถานการณ์ครั้งละ 2 ตัวแปรพร้อมกัน (พบใน 2 กลุ่มย่อย)

2.1.2 ผลการวิจัยส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนที่มีจิตลักษณะต่างกัน พบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงคือ 1) เด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมทางจิตสูง 2) เด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง โดยทั่วไปที่เด่นชัดคือ กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ 3) เด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง โดยทั่วไปที่เด่นชัดคือ กลุ่มที่บิดามารดาแยกกันอยู่ 4) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง โดยทั่วไป ที่เด่นชัดคือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ กลุ่มที่บิดามารดาแยกกันอยู่และกลุ่มที่บิดามารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรกรรม 5) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง เด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนต่ำ ถ้ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง เด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ถ้ามีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง ในกลุ่มที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา

ซึ่งผลดังกล่าวเมื่อตรวจสอบกับสมมติฐาน ที่ 2 ที่กล่าวว่า “เด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงกว่า มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะที่ต่ำกว่า” สมมติฐานของการวิจัยได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วน กล่าวคือ พบเฉพาะความสัมพันธ์ของความตั้งใจที่จะกระทำดีกับปัจจัยจิตลักษณะครั้งละหนึ่งตัวแปรและความสัมพันธ์ของความตั้งใจที่จะกระทำดี กับปัจจัยจิตลักษณะครั้งละ 2 ตัวแปรพร้อมกัน (พบใน 1 กลุ่มย่อย)

2.1.3 ผลการวิจัยส่วนที่ 3 จากการศึกษาความสามารถในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน เมื่อใช้ตัวทำนายทั้ง 6 ตัว พบผลทำนายที่เด่นชัดใน 2 ประเด็น คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญที่ทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนในกลุ่มรวม คือ เจตคติที่ดีต่อการกระทำดี เหตุผลเชิงจริยธรรม การสนับสนุนทางสังคม และความเชื่ออำนาจในตน เปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มรวม 64.1 % (ค่า α เท่ากับ .65, .18, .10, .08 ตามลำดับ) โดยกลุ่มที่ทำนายได้สูงสุดคือกลุ่มที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา เปอร์เซ็นต์ทำนาย 67.7 % 2) ผลการทำนายที่มีเปอร์เซ็นต์ทำนายแตกต่างกันเกิน 5% พบในกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม (จาก 10 กลุ่ม) คือ กลุ่มการศึกษาสูง กลุ่มบิดามารดาแยกกันอยู่ กลุ่มที่บิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม

ซึ่งผลดังกล่าว เมื่อตรวจสอบกับสมมติฐานที่ 3 ที่กล่าวว่า “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะร่วมกันสามารถทำนาย ความตั้งใจที่จะกระทำดีได้

ดีกว่า กลุ่มตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง โดยตั้งค่าความต่างไว้ที่ 5 %” ผลที่พบดังกล่าวนี้สนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย เฉพาะในบางกลุ่มย่อย

2.1.4 ผลที่พบเพิ่มเติมนอกเหนือจากสมมติฐาน พบความแตกต่างของความตั้งใจที่จะกระทำดีในกลุ่มย่อย 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่บิดามารดาแยกกันอยู่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีมากกว่าเด็กและเยาวชนที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน 2) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดามีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา 3) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่บิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 การอภิปราย

จากผลการวิจัยและผลการตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ อภิปรายได้ดังนี้

2.2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 มีเนื้อความว่า “เด็กและเยาวชนผู้อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ดีมากกว่า มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ด้อยกว่า” สมมติฐานข้อนี้คาดว่าอิทธิพลร่วมระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ตัวแบบที่กระทำดีและ เจตคติที่ดีต่อการกระทำดี มีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ที่สำคัญจะได้นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงคือ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดีและมีจิตตามสถานการณ์สูง เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1 อภิปรายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดีและมีจิตลักษณะตามสถานการณ์สูง เป็นเด็กและเยาวชนที่รับรู้สถานการณ์หรืออยู่ในสถานการณ์ที่ดีสองประการและมีจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 1 ประการร่วมกันคือ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง มีตัวแบบที่กระทำดีมากและมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีมาก สถานการณ์เหล่านี้จึงเอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของสุภชัย สุพรรณทอง (2544) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาสถาบันราชภัฏที่รับรู้บทบาททางสังคมมาก มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งมาก มีแนวโน้มที่จะไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมมาก และอำพร อัสวโรจนกุลชัย (2546) ที่ได้ศึกษาจิตลักษณะของผู้นำและสถานการณ์ทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การที่ผู้บริหารงานอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมดีทั้ง 3 ด้าน

มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่าผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมโดยรวมไม่ดี

ประเด็นที่สอง การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง เมื่อวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยพบกลุ่มที่เด่นชัด คือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำและกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ผลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน งานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งสนับสนุนว่าการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ งานวิจัยของ Steptoe, Wardle, Pollard, Canaan, & Davies (1996) ที่ได้พบว่านักศึกษาที่รับรู้การสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงขณะประสบความสำเร็จเมื่อมีการสอบจะดื่มสุราน้อยลง สำหรับนักศึกษาที่รับรู้การสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำเมื่อเกิดความเครียดขณะสอบจะดื่มสุรากันมากขึ้น นอกจากนี้ นภา ปิยะศิริพันธ์ (2541) พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการไปเลือกตั้ง มีความตั้งใจจะไปเลือกตั้งมาก คือ นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก อีกรงานวิจัยหนึ่ง นีออน พิณประดิษฐ์และคณะ (2541) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา และนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้พบว่า การเลี้ยงดูของครอบครัวแบบให้ความรักและให้การสนับสนุน เป็นตัวทำนายพฤติกรรมการติดสารเสพติดอย่างชัดเจน

ประเด็นที่สาม การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือ เด็กและเยาวชนที่มีตัวแบบที่กระทำดีมาก พบในกลุ่มย่อยที่เด่นชัดคือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง กลุ่มที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน และ กลุ่มที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนในทั้งสามกลุ่มดังกล่าวหากได้รับตัวแบบที่กระทำดีมาก ส่งผลให้มีความตั้งใจที่จะกระทำดีมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีตัวแบบที่กระทำดีน้อย งานวิจัยที่สนับสนุนว่าตัวแบบมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมได้แก่ งานวิจัยของ รังสิมันต์ สุนทรไชยยา (2536) ที่พบว่า ตัวแบบที่ดีมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นการตั้งใจเรียน การมีระเบียบวินัย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน และเกษม จันทศร (2541) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมการเสพยาเสพติดเบื้องต้นน้อย เป็นนักเรียนที่มีแบบอย่างผู้ใกล้ชิดเสพยาเสพติดน้อย นิภาพร โชติสุขเสนห์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีแบบอย่างจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวมาก และ ดรุณี บุ่งทอง (2546:28) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการให้บริการปรึกษาตามมาตรฐานของพยาบาลให้การปรึกษา โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปในเขต 7 พบว่า พยาบาลที่ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนที่แตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมการให้บริการปรึกษาตามมาตรฐานแตกต่างกัน

ประเด็นที่สี่ ผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือ เด็กและเยาวชนที่มีเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีมากโดยทั่วไป กล่าวได้ว่าเจตคติที่ดีมีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน งานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งสนับสนุนว่าเจตคติมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ แสวง ทวีคุณ (2538) ได้ศึกษาการฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา พบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกเจตคติที่ดีต่อการไม่ทะเลาะวิวาทและฝึกการมุ่งอนาคตควบคุมตนเองจะมีทั้งเจตคติที่ดีและการมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างเคร่งครัด ต่อมาเกษม จันทศร (2541: 107-116) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาบ้ามากจะมีพฤติกรรมการเสพยาบ้าน้อยกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาบ้าน้อย และลินดา สุวรรณดี (2543:113 – 116) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะของนักเรียน พบว่าทัศนคติที่ดีต่อการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าเป็นตัวแทนสำคัญอันดับ 2 ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า

ประเด็นที่ห้า ผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มไม่ประกอบอาชีพ กลุ่มบิดามารดาแยกกันอยู่ กลุ่มที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงและมีตัวแบบที่กระทำดีมาก มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มี การสนับสนุนทางสังคมต่ำและตัวแบบที่กระทำดีน้อย ผลที่พบในส่วนนี้แสดงให้เห็นอิทธิพลร่วมกันระหว่างสถานการณ์ทางสังคม 2 แบบ คือ การสนับสนุนทางสังคม และตัวแบบที่กระทำดี ผลนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ถึง 2 ใน 3 ผลที่พบอธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงและมีตัวแบบที่กระทำดีมาก มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง ผลที่พบเช่นนี้มีการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมและตัวแบบที่ดีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของ วิเชียร ธรรมาธร (2546:77) พบว่า การสนับสนุนจากหัวหน้าและทัศนคติที่ดีต่องานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตน และอารมณ์ สนานภู (2544: 74) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย พฤติกรรมการประหยัดเวลา พฤติกรรมการประหยัดพลังงานและวัสดุ และงานวิจัยของรังสิมันต์ สุนทรไชยา (2536) พบว่า ตัวแบบที่ดีมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นการตั้งใจเรียน การมีระเบียบวินัย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน

2.2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 มีเนื้อความว่า “เด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงกว่า มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนผู้มีความพร้อมทางจิตลักษณะที่ต่ำกว่า” สมมติฐานข้อนี้คาดว่า เด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง การมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง

สูงและมีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ การมุ่งอนาคตควบคุมตนต่ำและมีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่สำคัญจะได้นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมทางจิตสูง ซึ่งหมายถึงเป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่ดีสามด้านร่วมกันคือ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง และมีความเชื่ออำนาจในตนสูง เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ผลที่พบอภิปรายได้ว่า จิตลักษณะที่ดีมีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต คือ เกษม จันทพร (2541) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่มีจิตลักษณะในด้านความรู้สึกเกี่ยวกับยาบ้ามาก มีสุขภาพจิตที่ดี และมีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต้านทานการเสพยาบ้ามาก โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนา ลินดา สุวรรณดี (2543) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ พบว่า นักเรียนที่มีจิตลักษณะดีมาก มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ สูงกว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะดีน้อย

ประเด็นที่สอง การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงโดยทั่วไปที่เด่นชัด คือ กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ กล่าวได้ว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ งานวิจัยที่ผ่านมาที่สนับสนุนว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม คือ โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเหม (2545) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังฝึก และเจตคติต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังฝึก สามารถทำนายพฤติกรรมจริยธรรมทั่วไปและพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของครูอาจารย์ได้ และน็อน พินประดิษฐ์ (2546) ที่พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้

ประเด็นที่สาม การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือเด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงโดยทั่วไปที่เด่นชัด คือ กลุ่มที่บิดามารดาแยกกันอยู่ กล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงมีความตั้งใจกระทำดีสูง งานวิจัยที่ผ่านมาที่สนับสนุนว่าการมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่งานวิจัยของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ได้พบว่าจิตลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งของข้าราชการอย่างชัดเจน งานวิจัยต่อมา

แสวง ทวีคุณ (2538) ซึ่งทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรม ทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวะได้พบว่า นักเรียนผู้ได้รับการฝึกมุ่งอนาคตและควบคุมตนมีเจตคติ ต่อการไม่ทะเลาะวิวาทดีขึ้น และมีเจตคติต่อการเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากขึ้นด้วย และ สุภกร บัวสาย (2541) รายงานว่า กลุ่มเยาวชนที่ไม่สูบบุหรี่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงมากกว่า กลุ่มที่สูบบุหรี่เป็นประจำ

ประเด็นที่สี่ การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงโดยทั่วไป กล่าวได้ว่าความเชื่ออำนาจในตนมี อิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม งานวิจัยที่ผ่านมาที่สนับสนุนว่าความเชื่ออำนาจในตน มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ งานวิจัยของ อุบล เลี้ยววาริณ (2534) ที่ได้ ศึกษาพฤติกรรมด้านสุขภาพกับผู้ปฏิบัติงานทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชนพบว่า ความเชื่อ อำนาจในตนด้านสุขภาพเป็นจิตลักษณะที่สำคัญ 1 ใน 3 ที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมสุขภาพได้ดี ฐานันดร เปียศิริ (2545) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน ไฟฟ้าของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้า ทั้งส่วนตัวและส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และคุณเดือน พันธุมนาวิณ (2547 : 23) ได้ประมวลผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่า ประารถนามาก ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ การวิจัยยังพบว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีระดับ การศึกษาต่ำ กลุ่มที่บิดามารดาแยกกันอยู่และ กลุ่มที่บิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เด็กและเยาวชนกลุ่มเหล่านี้มีสภาพที่พร้อมรับอิทธิพลของความเชื่ออำนาจในตน โดยถ้ามีความเชื่อ อำนาจในตนสูงส่งผลให้มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงอย่างชัดเจน

ประเด็นที่ห้า การวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูง คือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง พบในกลุ่มที่ ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุม ตนต่ำถ้ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิง จริยธรรมต่ำ และเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำถ้ามีการมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงมีความ ตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนต่ำ กล่าวได้ว่า เหตุผลเชิง จริยธรรม และ การมุ่งอนาคตควบคุมตนร่วมกัน มีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและ เยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดของควงเดือน พันธุมนาวิณ (2531) มีความเชื่อว่า ผู้ที่มีจิตลักษณะ หลายด้านสูงมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งมากขึ้น ทั้งด้านปริมาณและ ด้านคุณภาพ งานวิจัยของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) พบว่า การฝึกลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนจะ ได้ผลดีกับผู้ที่มีความพร้อมทางจิตใจมากกว่าผู้ที่ไม่มีความพร้อมทางด้านจิตใจ ซึ่งความพร้อมทาง

จิตใจ จากจิตลักษณะ 5 ประการ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และสุขภาพจิต

2.2.3 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 มีเนื้อความว่า “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะร่วมกันสามารถทำนาย ความตั้งใจที่จะกระทำดีได้ดีกว่า กลุ่มตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง โดยตั้งค่าความต่างไว้ที่ 5 %” สมมติฐานข้อนี้คาดว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและตัวแปรจิตลักษณะ รวม 6 ตัวแปร สามารถทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีได้ดีกว่าการแยกกันทำนายเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะรวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนได้ 64.1% ตัวทำนายที่สำคัญ คือเจตคติที่ดีต่อการกระทำดี เหตุผลเชิงจริยธรรม การสนับสนุนทางสังคม และความเชื่ออำนาจในตน โดยกลุ่มที่ทำนายได้สูงสุดคือกลุ่มที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา เฮอร์เซ็นต์ทำนาย 67.7% 2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ร่วมกันทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน ได้ดีกว่าตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพังเกิน5%พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม คือกลุ่มการศึกษาสูง กลุ่มบิดามารดาแยกกันอยู่ กลุ่มที่บิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลที่พบดังกล่าวอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ผลระดับภาพรวม จากผลการวิจัยนี้พบว่า การใช้ตัวทำนายทั้งสองกลุ่มร่วมกัน สามารถทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีได้ดีกว่าการใช้ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว ซึ่งพบในกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ผลที่พบส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ตามที่ได้กล่าวข้างต้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับการวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541 : 105 อ้างจาก Magnusson & Endler, 1977: 18 – 21) สรุปว่า พฤติกรรมมนุษย์มีสาเหตุได้ถึง 4 ประเภท และสองในสี่ประเภทนี้ คือ ลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน และจิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ ผลการวิจัยที่ได้พบ แสดงว่า สถานการณ์ทางสังคมหรือจิตลักษณะตามลำพังยังอธิบายได้ไม่ดีเท่ากับใช้ตัวแปรทั้งสองกลุ่มร่วมกัน

จากการวิจัยที่พบว่า การใช้ตัวทำนายทั้งสองกลุ่มร่วมกันสามารถทำนายลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลได้ดีกว่าการใช้ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว เป็นผลที่สอดคล้องกับการวิจัยของ เกษม จันทสร (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้พบว่า ตัวทำนายกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 4 ด้าน กับ กลุ่มจิตลักษณะ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 5 ด้าน ร่วมทำนายความ

แปรปรวนของพฤติกรรมด้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมเสพยาเสพติดเบื้องต้น และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า ได้มากกว่า ตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง งานวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ ได้แก่งานวิจัยของโกศล มีคุณและ ณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู ได้พบว่าตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 ประการ และจิตลักษณะใหม่ 2 ประการ สามารถทำนายพฤติกรรมจริยธรรมทั่วไปและพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของครูอาจารย์ ได้มากกว่าจิตลักษณะชุดใดชุดหนึ่งตามลำพัง

ผลการพิจารณาเป็นรายตัวแปร จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้พบว่าตัวแปรที่มีบทบาทชัดเจน ในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อการกระทำดี เหตุผลเชิงจริยธรรม การสนับสนุนทางสังคม และความเชื่ออำนาจในตน ผลดังกล่าวอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีเป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่สำคัญ ในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน แสดงให้เห็นว่าการที่เด็กและเยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีมากมีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีเจตคติที่ดีต่อการกระทำดีน้อย งานวิจัยที่พบว่าเจตคติมีผลต่อลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล เช่น งานวิจัยของ สุภชัย สุพรรณทอง (2544) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติดีกับพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า เจตคติมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาโดยรวมอย่างชัดเจน โดยนักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อการเมืองมากมีแนวโน้มที่จะไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมมากด้วย ลินดา สุวรรณดี (2543) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ รุ่งอรุณ ผลพบว่าเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า เป็นตัวทำนายสำคัญเป็นอันดับ 2 ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า

ตัวแปรเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นจิตลักษณะที่สำคัญอันดับที่สองในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ งานวิจัยที่พบในกลุ่มที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้ คือ ฮาร์ตธอร์นและเมย์ (Arvuthnot & David 1981: citiong Hartshorne & May อ้างถึงใน สุดใจ บุญอารีย์ 2546 : 75-76) ผู้วิจัยเรื่องความซื่อสัตย์และจริยธรรม พบว่า ผู้มีพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันก็จะประเมินสถานการณ์แตกต่างกันไป และสจิวัด (Stewart 1999) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของครูใหญ่ โดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก พบว่า ครูใหญ่ที่มีการใช้เหตุผลเชิง

จริยธรรมต่ำจะมีความเหมาะสม กับโรงเรียนที่มีนักเรียนหลากหลายและเมื่อโรงเรียนขาดแคลนครูใหญ่เท่านั้น นอกจากนี้ นิภาพร โชติสุดเสนห์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางท่งเทียวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่งเทียว และพฤติกรรมรักษาระเบียบมากกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมเป็นสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน ซึ่งการวิจัยนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นสถานการณ์ทางสังคมที่ร่วมเป็นสาเหตุของความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ งานวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล เช่น ผลงานของ นภา ปิยะศิริพันธ์ (2541) พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการ ไปเลือกตั้ง มีความตั้งใจจะไปเลือกตั้งมาก คือนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ขณะที่ณัฐสุดา สุจินันท์กุล (2541) ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว การทำงานและลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพคือ พยาบาลที่มีการปรับตัวเข้ากับสามีได้มาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัวมาก การรับรู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในหน่วยงานมาก โดยพบว่าพยาบาลที่รับรู้ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในหน่วยงานมาก มีพฤติกรรมการพยาบาลอย่าง เหมาะสมมากกว่ากลุ่มพยาบาลที่มีลักษณะตรงกันข้าม และพรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543) ที่ได้ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิต ของข้าราชการสูงอายุ พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับแรกของทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ

ตัวแปรความเชื่ออำนาจในตนเป็นจิตลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน โดยการวิจัยนี้พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีความตั้งใจที่จะกระทำดีสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ งานวิจัยที่พบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล ได้แก่ อุบล เลี้ยววาริณ (2534) ศึกษาพฤติกรรมด้านสุขภาพกับผู้ปฏิบัติงานทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพเป็นจิตลักษณะที่สำคัญ 1 ใน 3 ที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมสุขภาพได้ดี ต่อมาฐานันดร เปียศิริ (2545) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเป็น

ผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าทั้งส่วนตัวและส่วนรวมมากกว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และคุณเดือน พันธมนาวิน (2547 : 23) ได้ประมวลผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่

ข้อดีของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางจิต - สังคมที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี” นี้ได้ดำเนินการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ได้วางแผนและดำเนินงานเพื่อให้ผลการวิจัยตอบคำถามสมมติฐานได้อย่างชัดเจนสมบูรณ์ ทำให้เห็นว่างานวิจัยนี้มีข้อดีที่ควรนำมากล่าวไว้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ประการที่ 1 งานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุทั้งกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามแนวปฏิสัมพันธ์นิยม และได้นำตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมหรือภูมิหลังของนักเรียนเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อยในการศึกษา ทำให้ครอบคลุมสาเหตุของพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาได้มาก

ประการที่ 2 เครื่องมือวัดในงานวิจัยนี้ เป็นแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบและหาคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความตรงและความเที่ยงเป็นที่ยอมรับได้ทางสถิติ มากกว่าครึ่งของแบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชนมาแล้ว และมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติที่เชื่อถือได้ที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ทำให้ผลการวิจัยสามารถเชื่อถือได้

ประการที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการอย่างรัดกุม คือ ผู้วิจัยแจก แบบวัดอธิบายรายละเอียด และวิธีการตอบ เก็บแบบวัดด้วยตนเอง และได้รับความร่วมมือจากเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี ทำให้มั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ประการแรก ควรนำผลไปใช้ในด้านของการทำความเข้าใจและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ แต่ไม่ควรนำไปใช้เพื่อการตัดสิน หรือตีตรา (Label) ว่าเป็นกลุ่มดีหรือไม่ดี

ประการที่สอง การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ควรคำนึงถึงขอบเขตของการวิจัยด้วย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ควรอยู่ในประชากรของการวิจัยครั้งนี้ หรือมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ประการที่สาม ผลการวิจัยนี้พบว่า ตัวทำนายนายสำคัญที่ร่วมทำนายนความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนได้ดีที่สุด คือ เจตคติที่ดีต่อการกระทำดี เหตุผลเชิงจริยธรรม การสนับสนุนทางสังคม และความเชื่ออำนาจในตน ดังนั้นผู้บริหาร และ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวเพื่อส่งเสริม และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้เด็กและเยาวชนมีการกระทำหรือการแสดงออกที่เหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยที่ควรกระทำต่อจากงานวิจัยนี้สรุปได้ 4 ประการดังนี้ คือ ประการแรก การวิจัยได้พบปัจจัยร่วม (ปฏิสัมพันธ์) ระหว่างตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมหรือตัวแปรจิตลักษณะต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีค่อนข้างน้อย การวิจัยต่อไปอาจต้องศึกษาวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง เพื่อเลือกตัวแปรที่จะมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการอธิบายตัวแปรความตั้งใจที่จะกระทำดีให้ได้มากขึ้นเพื่อเป็นการหาหลักฐานสนับสนุนความเป็นปัจจัยเชิงเหตุ (ร่วมกัน) ของสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมที่ศึกษา

ประการที่สอง ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม และตัวแปรจิตลักษณะในทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม สามารถทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน โดยทำนายได้ 64.1 % นั้น ส่วนที่เหลืออาจขึ้นอยู่กับลักษณะอื่น ๆ ของเด็กและเยาวชน เช่น สุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน ลักษณะกลุ่มเพื่อนที่คบ การยอมรับกฎระเบียบในสถานพินิจ ดังนั้นอาจให้ความสนใจกับตัวแปรดังกล่าวในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่ออธิบายสาเหตุของความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประการที่สาม จากการนำตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรเข้าร่วมทำนายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน พบว่ากลุ่มที่มีการอธิบายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนได้น้อยกว่ากลุ่มอื่น คือกลุ่มบิดามารดาอยู่ด้วยกัน กลุ่มบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาศึกษาเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าวเพิ่มเติม ค้นหาปัจจัยที่อาจมีบทบาทสำคัญร่วมกับปัจจัยที่มีการศึกษาในครั้งแล้ว เพื่อจะอธิบายความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนในกลุ่มเหล่านี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประการที่สี่ จากผลที่ได้พบ ตัวแปรปัจจัยสำคัญของความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชน การวิจัยต่อไปอาจเป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ด้วยการสร้างชุดฝึกอบรมหรือชุด

กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำดีของเด็กและเยาวชนใน
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน